

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi P. W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
V ACa 117/23,

z udziałem Skarbu Państwa- Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 11 września 2024 r.,

oddala skargę.

Tomasz Demendecki Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk

UZASADNIENIE

P. W. (skarżący), działając w imieniu własnym, skargą na naruszenie prawa
strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym
lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez
nieuzasadnionej zwłoki z dnia 1 lipca 2024 r., wniósł o „stwierdzenie przewlekłości
w postępowaniu o sygn. akt V ACa 117/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie V Wydziałem Cywilnym. Skarżący wniósł także o wydanie Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie zalecenia podjęcia czynności w sprawie polegających
na wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej oraz o przyznanie mu sumy pieniężnej w
wysokości 20 000 zł.”.

W uzasadnieniu pisma skarżący wyjaśnił, że pozwem z 25 lipca 2017 r. powód R. S.A. z siedzibą w W. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym domagał się zasądzenia od pozwanego R. W. kwoty 831 428,72 zł. Nakazem zapłaty z 5 września 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, a po odwołaniu się przez pozwanego, wyrokiem z dnia 25 października 2022 r. nakazał pozwanemu zapłacić na rzecz powoda kwotę 396 165 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 października 2022 r. do dnia zapłaty i koszty sądowe. Skarżący (pозwany) złożył od w/w wyroku apelację w dniu 14 lutego 2023 r. Po uzupełnieniu braków apelacja została przekazana do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 28 lutego 2023 r. i zarejestrowana 3 marca 2023 r. pod sygnaturą V ACa 117/23. Pomimo upływu blisko 16 miesięcy od dnia wpływu akt wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego do dnia sporządzenia skargi nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej. W dniu 1 marca 2024 r. skarżący (pозwany) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego z wnioskiem o przyspieszenie rozpoznania sprawy i wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej, który to wniosek nie został rozpoznany do czasu sporządzenia skargi na przewlekłość. Ponadto skarżący przedstawił argument dotyczący skutków oddalenia apelacji i wysokości odsetek narosłych przez 489 dni, czyli w okresie oczekiwania przez skarżącego na wyznaczenie terminu rozprawy, które wyniosą 61 481,00 zł i przekroczą górną granicę odszkodowania przewidzianą w ustawie o skardze na przewlekłość postępowania.

Prezes Sądu Apelacyjnego w odpowiedzi na skargę z dnia 13 sierpnia 2024 r. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może

wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu

Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna beczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna beczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania

(postanowienie Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podjąć rozstrzygnięcie spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzić będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie dostrzega przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt V ACa 117/23, która toczy się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Z analizy czynności podejmowanych w sprawie wynika, że po wpłynięciu 28 lutego 2023 r. akt sprawy wraz z apelacją pozwanego dokonano losowania sędziego referenta i w dniu następnym sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt V ACa 117/23. O osobie referenta pełnomocnicy stron zostali powiadomieni pismami z 3 marca 2023 r. W dniu 9 marca 2023 r. rozpoznano na posiedzeniu niejawnym zażalenie pozwanego na postanowienie zawarte w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 października 2022 r. poprzez jego odrzucenie. Odpis postanowienia został doręczony stronom 17 marca 2023 r. Następnie, zarządzeniem z dnia 25 sierpnia 2023 r. wezwano pozwanego do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji poprzez uiszczenie opłaty od apelacji pod rygorem jej odrzucenia. Po uiszczeniu opłaty od apelacji, zarządzeniem z dnia

28 września 2023 r. odpis apelacji doręczono pełnomocnikowi strony powodowej. Odpowiedź na apelację wpłynęła 19 lutego 2024 r. Na wniosek Sądu Okręgowego w Warszawie akta sprawy zostały wypożyczone w celu rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Po ich zwrocie, zarządzeniem z dnia 2 lipca 2024 r. wyznaczono termin rozprawy na 10 października 2024 r., o czym zawiadomiono strony postępowania.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie doszło do przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie terminu beczynności lub opieszałości, aby można było przypisać sądowi nieuzasadnioną zwłokę lub beczynność prowadzącą do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie skarżącego, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych – licznych i niezbędnych czynności procesowych dokonywanych przez Sąd Apelacyjny, nie może prowadzić do przypisania sądowi beczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że skarżący kwestionuje ogólny czas trwania postępowania apelacyjnego, a powinien wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał ich wadliwie.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

Tomasz Demendecki Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk

JW.

[ms]